

Guy Delisle

Huumorintajuinen sarjakuvatarkkailija vakavassa maailmassa

Vesa Kataisto

Omaelämäkerrallinen reportaasisarjakuva löi itsensä läpi viimeistään Art Spiegelmanin Maus:in myötä. Journalisti-sarjakuvantekijät, kuten Joe Sacco, ovat havainneet miten tehokasta on kertoa maailmantilanteesta sarjakuvien kautta. Kanadalais-ranskalainen Guy Delisle ei silti pidä itseään journalistina, vaikka Delislen kolmea sarjakuvakirjaa Kiinasta, Pohjois-Koreasta ja Burmasta on arvioitu ja arvosteltu reportaaseina.

“En ole kovin poliittinen ihminen, enkä halua esittäytyä sankarimatkailejana tai julistajana. Olen tarkkailija, ja kirjani kertovat kokemistani asioista vain minun näkökulmani kautta. Oikeat toimittajat eivät jutuissaan kerro itsestään.”

Vuonna 1966 Quebecissä syntynyt Delisle kierteli nuorena Euroopassa, mutta todella eksoottisiin paikkoihin hän päätyi vasta animaationtekijä-ammattinsa kautta. Koska Kanadassa ei ole mainittavaa animaatioteollisuutta, Delisle työskenteli ensin Saksassa ja sitten Ranskassa, josta hänet lähetettiin 1990-luvun lopulla Kiinaan. Useimmat animaatioita tuottavat yhtiöt kun käyttävät halvan työvoiman maita elokuviensa ja tv-sarjojen varsinaiseen toteuttamiseen.

Animaatioprojektin valvonnan yhteydessä Delisle viehättyi ja hämmencyi kiinalaisen maailmankuvan erilaisuudesta. Hän ryhtyi tekemään kuvitettuja muis-

Delisle kävi Suomessa.

tiinpanoja, ja palattuaan Ranskaan työsti niistä ensialbuminsa Shenzen (2000).

Delisletä on kritisoitu, koska hän ei edes yritä sopeutua paikallisiin oloihin, vaan napisee herkästi esimerkiksi kehnosta ruuasta. Eräässä kohtauksessa, käydessään Hongkongissa, Delisle piirtää itsensä Tintin hahmoon.

Seuraava pitempi työmatka vei hänet vieläkin erikoisempaan yhteiskuntaan, lähes täysin sulkeutuneeseen Pjongjangin kaupunkiin. Pohjois-Korean umpimielinen diktatuuri kävi Delislien hermojen päälle. Isä ja poika Kim eivät ole vain henkilöpälvannon kohteita, vaan myös heidän jättiläismäisiä patsaitaan, valokuviaan ja jopa rintamerkkejä kohdellaan pyhinä. Peruskansalaisella ei ole mitään arvoa, varsinkin jos hän ei suostu noudattamaan valtiojohdon käskyjä pilkkuntarkasti.

Delisle kuvaa hirtehisen tarkasti, miten lähes autottomaan maahan on rakennettu valtavia moottoroiteita. Käytön puutteessa niiden asvaltitiin läpi kasvaa ruohotuppaita,

joita paikalliset “vapaiehtoiset” kitkevät. Suuri johtaja on oikeassa kaikissa asioissa, ja jos ilmiselvästi ei ole, kyseistä asiaa ei ole olemassa. Mielipiteiden vaihto ei ole sallittua.

Matkan tuloksista syntynyt kirja Pyonyang (2003) herätti pahennusta Pohjois-Koreassa, ja Delisle arveleekin ettei häntä enää päästettäisi maahan. Silti hän ihmettelee, “miten Pohjois-Koreasta muka voi antaa huonon kuvan, jos kertoo vain sen, mikä on totta?”

“Täytyy ymmärtää, miten kunkin maan järjestelmä toimii. Matkailleminen avaa uusia katsantokantoja maailman tilaan.”

Hänen kolmas matkakirjansa, Merkitöjä Burmasta (2007), poikkeaa hieinan edellisistä. Nyt Delisle itse ei ollut työmatkalla, vaan Lääkärit ilman rajoja –järjestöön kuuluvan vaimonsa mukana ja koti-isän roolissa. Vajaan parivuotiaan Louis-pojan mukanaolo asetti uusia haasteita.

“Perus perhe-elämä on melko tylsää kuvattavaa, mutta vauvajuttujakin on pakko olla mukana, koska ne kuuluivat arkeeni Burmassa. Tuon lukijan lähelle omaa maailmaani, mutta en liian lähelle – kirjoissani näyttäytyy vain yksi osa minusta.”

Sotilasjunta hallitsee Burmaa rautaisella otteella. Se on mm. muuttanut maan nimen Myanmariksi ja ehkä käsittämättömimpänä päätöksensäään päättänyt siirtää koko pääkaupungin keskelle viidakkoa.

Delisle perheineen vietti maassa 14 kuukautta vuosien 2005 – 2006 aikana, ja sai havaita miten olot muuttuivat tukalammiksi päivä päivältä. Lopulta perheen oli pakko lähteä, koska turvallisuus kasvoi liian suureksi. Junta antoi selkeästi ymmärtää, ettei Lääkärit ilman rajoja –järjestön toimintaa enää hyväksytä Myanmarissa. Delisle hämmästelee teoksessaan maailmanpolitiikan kaksinaismoraalia. Esimerkiksi USA rakennutti uutta, kymmenien miljoonien dollarien arvoista lähetystörakennusta Burmaan, maahan jonka se on julistanut kauppasaartoon.

“Korostan vielä, että en ole julistaja. Huumori on minulle tärkeä asiaa, haluan että lukija viihtyy teosteni parissa, koska koin Burmassa mukaviakin hetkiä. Ihmiset ovat siellä puheliaampia ja huomattavasti avoimempia kuin Pohjois-Koreassa, ainakin silloin kun heidän kanssaan pääsi juttelemaan kahden kesken.”

Delisle on asunut myös Etiopiassa ja Vietnamissa, mutta niiden oloista hän ei tehnyt kirjaa, koska ei

Oi Myanmar, oi Myanmar, kuten Motelli Skronkle laului.

saanut mieleensä toimivaa kertomusta. Kaikki kolme sarjakuvaa ovat syntyneet vasta kotimaahan paluun jälkeen, joskin Burma-toestaan Delisle alkoi hahmotella jo paikan päällä.

Hänen piirrostyylinsä on varsin pelkistettyä ja selkeää, mutta hyvin tunnelmallista. Animaattoritauista on tuottanut Deliselle kyvyn ilmaista paljon riisutullakin kuvakerronnalla. Tällä hetkellä hän asuu perheineen Israelissa, mutta sieltä ei ole luvassa kirjaa. Animaattoritöiden jälkeen Delisle on keskittynyt puhtaasti humoristisen sarjakuvan tekoon, kuten Inspecteur Moroni –albumeihin.

“Olen iloinen, että Aasia-kirjoillani on ollut edes jonkin verran vaikutusta, että olen saanut antaa äänen ihmisille, joilla ei kotimaassaan ole mahdollisuutta ilmaista itseään. Jos nyt tekisin kirjan Israelista, juutalaiset kääntyisivät sen myötä muslimiksi”, Delisle vitsailee.

Poliittisista järjestelmistä ja järjettömyyksistä hän ei ole päässyt eroon. Sen Delisle sai havaita viimeksi, kun hän oli palaamassa Helsingin sarjakuvafestivaaleilta takaisin perheensä luo. Israelilaiset rajavartijat eivät olleet päästä häntä takaisin maahan ja naureskelivat Delislen selityksille vierailusta suomalaisessa sarjakuvatapahtumassa – kunnes hän kaivoi matkatavaroistaan Kemin sarjakuvakeskuksen myöntämän Lempi-patsaan. Se oli rajavartiosta uskottavampi todiste kuin yksikään virallinen pumaska, ja Delisle sai palata vaimonsa ja poikansa luo.

Lisää tietoja Delislestä, hänen tuotannostaan, kirjojen taustamateriaalia, pois jääneitä kohtauksia sekä myöhemmin täydennettyä tietoa löytyy osoitteesta <http://www.guydelisle.com/>

©Guy Delisle

©Guy Delisle

Huolimaton pinssinkäyttö voi paljastaa petturin.